

Hudkræft, forstadier, fraktioneret simuleret dagslys-PDT

Photodynamisk terapi (PDT)

Fraktioneret simuleret dagslys photodynamisk terapi med dagslyspanel

Behandling af hudkræft i overhuden (aktinisk keratose)

Baggrund

Aktiniske keratoser er forstadier til hudkræft. Er forandringerne udbredte, kaldes de "field cancerization". Der ses almindeligvis meget sjældent spredning til andre organer, og derfor kan forandringerne fjernes enten ved kirurgi i lokalbedøvelse, frysning, laserbehandling eller photodynamisk terapi (PDT), som er en cremebehandling i kombination med lysbehandling.

Hvad er fraktioneret simuleret dagslys-PDT?

Huden påsmøres en creme med 5-ala (5-aminolevulinate), eller det beslægtede stof metyl-ala. 5-ala er normalt forekommende i kroppen og er bl.a. et forstadium til hæmoglobin. Når cremen med 5-ala påsmøres huden, optager hudceller stoffet, men forstadier til hudkræft og hudkræftceller optager ca. 8 gange så meget som normale celler. I cellerne omdannes 5-ala til et stof, som i nogle timer gør cellerne meget lysfølsomme. Kort tid efter påsmøringen belyses huden 4 gange med simuleret dagslys i 10 minutter med 50 minutters pause mellem hver belysning. Da cancercellerne optager langt mest af stoffet, bliver de meget lysfølsomme, og går til grunde i løbet af et par dage efter behandlingen, hvorimod normale hudceller ikke tager skade.

Hvad er fordelene ved PDT?

Ved et kirurgisk indgreb vil der komme ar efter behandlingen. Efter frysning af områder på huden vil der oftest opstå permanente, hvide ar. Efter PDT får huden sin normale farve igen, og der opstår normalt ikke ar. Fordelen ved PDT er også, at der kan behandles store områder ad gangen, samt at ikke synlige forstadier fjernes hvis de er beliggende i det behandlede område.

Hvordan er behandlingsforløbet?

Ved første konsultation undersøger speciallægen huden, og giver information om mulige og bedst egnede behandlingsformer. PDT behandlingen foretages normalt ikke ved forundersøgelsen, men et passende tidspunkt aftales, idet behandlingen er tidskrævende (3 - 3,5 timer).

Forud for behandlingen renses området grundigt og præpareres. Herefter påsmøres cremen, hvorefter lysbehandlingen af huden opstartes. Behandlingen foregår i 4 seancer, bestående af skiftevis 10 minutters belysning foran dagslyspanelet, og herefter 50 minutters pause i venteværelset. I alt varer behandlingen ca. 3,5 timer. Hvis flere hudområder skal behandles, foretages næste behandling som regel først efter at det første område er helet fuldstændigt op. Ophelingstiden er afhængig af skadernes omfang og type, men varer normalt fra 1 til 2 uger. Der foretages normalt kontrol af behandlingseffekten efter ca. 3 måneder. Der er ikke krav fra myndighederne om kontrol efter behandling af aktiniske keratoser. Man bør selv være opmærksom på, at der kan udvikle sig nye forstadier på et senere tidspunkt, idet de synlige skader skyldes sol og solarie for år tilbage. De seneste skader viser sig først efter flere år.

Hvor stor er helbredelsesraten?

Helbredelsesraten ved PDT er ca. 90 % for aktiniske keratoser. Ved helbredelse forstås her, at der ikke

kommer genvækst af de behandlede elementer inden for en observationsperiode af 2 år efter behandlingen.

Ifølge internationale retningslinjer anbefales 2 behandlinger på samme område med nogle ugers interval. Vores erfaring er dog, at 1 behandling i de fleste tilfælde er tilstrækkeligt, og at der efterfølgende ved kontrollen eventuelt kan foretages supplerende, punktvisse behandlinger af små restområder, som kræver yderligere behandling, med CO₂-laser, med meget fin effekt.

Hvordan føles behandlingen?

Afrensning af huden med gazeskrubning og alkohol giver en sviende fornemmelse. Selve cremepåsmøringen kan ligeledes svie lidt, blandt andet afhængigt af, hvor mange læsioner der er i området, som skal behandles.

Lysbehandlingen føles normalt som en stikkende eller let brændende fornemmelse i huden, eller blot som en varmefornemmelse.

Hvordan ser huden ud efter behandlingen?

Hudens reaktion er forskellig fra person til person. Hvis der er mange aktiniske keratoser og/eller hvis det behandlede område er stort, reagerer huden normalt kraftigere, end hvis et lille område med kun få forstadier er blevet behandlet.

Umiddelbart efter behandlingen er huden rød og varm, hos nogle brænder og svier det mere end hos andre. I visse tilfælde kan den brændende og sviende fornemmelse fortsætte i nogle timer og op til et par dage efter lysbehandlingen, dog i aftagende grad.

Umiddelbart efter behandlingen og i de følgende dage vil en del patienter opleve, at huden i det behandlede område hæver meget, og der kan komme overfladiske sårskorper.

Hos nogle vil der kun være let hævelse, og ganske svage sårskorper, som afstødes efter to til tre dage.

I løbet af dagen efter behandlingen vil det vise sig, hvor mange abnorme celler der har været til stede, idet disse vil begynde at blive afstødt fra huden. Der vil derfor komme en varierende grad af reaktion i huden, der som oftest ligner en solskoldningsreaktion, og herefter kan der på nogle områder eventuelt opstå små sår. Sårne heler normalt op med et meget fint kosmetisk resultat i løbet af 1-2 uger.

Er der forholdsregler før og efter behandlingen?

Der er ingen specielle forholdsregler inden behandlingen.

Man skal beskytte sig mod solen, så længe huden er rød efter behandlingen og ligeledes som forebyggelse mod yderligere soludløste skader derefter. Anvend solfaktor 50 ved enhver udsættelse for sol og gerne rutinemæssigt fra morgenstunden i hele sommerhalvåret.